

ההוא דאמר ליה לחבריה: הב לי מאה זוזי דאוזיפתך! [שהלויתך במלוה על פה]

אמר ליה: וכי לא פרעתוך בפני פלוני ופלוני?

הכחיש הלווה ואמר ליה: לא היו דברים מעולם!

אתו באו אותם פלוני ופלוני [עליהם אמר הלווה שהם עדי הפירעון], ואמרי העדים: לא היו דברים מעולם! מעולם לא ראינו אותו פורע חוב זה.

אזל המלוה, אייתי תרי סהרי דאוזפיה מאה זוזי לחבריה, ואותם העדים גם העידו שהלווה פרעה להלוואתו.

וחזר הלווה וטען — או בפניהם או שלא בפניהם, מכל מקום, ודאי לי שפרעתך.

אמר אביי: מאי נייעבוד? —

סבר רב ששת למימר — הוחזק כפרן! שהרי לדבריו שפרע בפניהם והם מכחישים אותו הרי הוא שקרן, וכל שהוחזק כפרן בממון מסויים, הרי הוא אינו יכול לטעון בממון הזה פרעתי שלא בעדים, וגם לא יכול להישבע עליו. והתובע זוכה בתביעתו, וחייב הנתבע לשלם.

אינהו אמרי אוזפיה — אינהו אמרי פרעה!

אמר ליה רבא לרב ששת: אין הוא בכלל "הוחזק כפרן". כי כל מילתא דלא רמיא עליה דאינש — לאו אדעתיה! [דבר שאינו מוטל על האדם — אינו שם דעתו עליו]

רבא אמר: חייב לשלם לו כיון שכל האומר "לא לוייתי", כאומר "לא פרעתי" דמי. שהרי באומרו לא היו דברים מעולם אמנם הכחיש את ההלוואה, אך מאידך הודה הלוה שלא פרע חובו למלוה, ומכיון שיש לנו עדים על ההלוואה, ויש לנו הודאת בעל דין שלא פרע, מקבלים אנו את דברי העדים שלוה, ומאידך מקבלים את דבריו שלא פרע. כיון שהודאת בעל הדין עדיפה על עדים, ומחייבים את הלווה לפרוע את החוב שיש עליו עדים.

וכיון שלא התנה עמו המלוה בשעת הלוואה לפרעו בעדים, הרי הוא יכול לפרעו גם שלא בעדים. והיות ולא היה חייב בפריעה בעדים — אין הלווה זוכר במדויק אם היה הפירעון בעדים אם לאו, שהרי אינו חייב לשים ליבו

ההוא דאמר ליה לחבריה: הב לי מאה זוזי דמסיקנא ברך, שהנך חייב לי עבור הלוואה שהלויתך על פה וללא עדים.

בפני עדים. אלא כל ענינו של המלוה הוא להיות בטוח בפרעונו ולכן התנה את תנאו, וודאי כיון שפרע הלווה, אינו צריך להוסיף כלום. והוכיח זאת ממה שכתב התוספות על דברי הגמרא האנא ורב ששת, שבכדיחותא בעלמא קא מהדר ליה. ולאו משום דצריך לקיים תנאו. ומוכח שהפירעון נחשב אף ללא קיום התנאי. ולכן אם נותנו לו הלווה בתורת פירעון — אין הוא פקדון

מחלוקת הפוסקים בזה כדלהלן].

והסמ"ע [סימן ע' ס"ק י"ח] כתב, שאם אמר המלוה במפורש בשעה שקיבל המעות שלשם פקדון מקבלם — ונאנסו, שוב אין זה מעות פירעון אלא פקדון. ופטור הנפקד מאונסין וחייב הלווה לפרוע את חובו.

והשיג על זה הט"ז וכתב שאין כאן כל שייכות לקיום התנאי. שהרי אינו חייב לפרוע לו